

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania A. P.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy
rolniczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 marca 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 grudnia 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zwraca pismo wnioskodawcy z 15 lipca 2015r.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 17 grudnia 2014 r. oddalił apelację skarżącego wnioskodawcy A. P. od wyroku Sądu Okręgowego w N. z 6 lutego 2014 r., który oddalił jego odwołanie od decyzji pozwanego z 13 grudnia 2012 r. Pozwany tą decyzją przyznał wnioskodawcy rentę rolniczą w związku z wypadkiem przy pracy rolniczej od 1 lutego 2010 r., przy czym wypłata świadczenia została zawieszona wobec tego, że wnioskodawca jest uprawniony do renty z ZUS w wyższej kwocie i wypłacanej jako świadczenie korzystniejsze. Skarżący uległ wypadkowi przy pracy w gospodarstwie rolnym w 1987 r. ZUS w 1988 r. przyznał mu rentę z tytułu niezdolności do pracy. Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołującemu przysługuje prawo do renty z ogólnego stanu zdrowia z powszechnego systemu

i do renty rolniczej w związku wypadkiem przy pracy rolniczej w 1987 r. Jednak zastosowanie ma art. 33 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i wypłacane może być tylko jedno świadczenie. Nie ma podstaw do wypłacania świadczenia w zbiegu, czyli na podstawie poprzedniej regulacji art. 35 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin w związku z art. 109 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, gdyż wniosek o rentę rolniczą z tytułu wypadku przy pracy rolniczej nie został zgłoszony w 1988 r., jak twierdzi odwołujący, lecz dopiero w piśmie z 24 lutego 2010 r. Sprawa o rentę rolniczą nie została wszczęta przed 1 stycznia 1991 r., czyli przed wejściem w życie ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Skuteczny wniosek o rentę rolniczą został złożony dopiero 24 lutego 2010 r. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji potwierdził, że w sprawie nie mają zastosowania poprzednie przepisy, czyli art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i członków ich rodzin w związku z art. 109 obecnej ustawy. Wnioskodawca nie przedstawił żadnych nowych okoliczności, nieznanych uprzednio w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z 5 kwietnia 2011 r. (III AUa [X.]), brak jest więc podstaw do przyjęcia, że wniosek o rentę rolniczą z wypadku w 1987 r. został złożony w sposób inny, aniżeli w piśmie z 24 lutego 2010 r. Wnioskodawca może pobierać tylko jedno świadczenie (art. 33 ust. 2 w związku z art. 109 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników). Sąd Apelacyjny wskazał też na aspekt konstytucyjny, w tym, że zasady pobierania świadczenia rolniczego w zbiegu ze świadczeniem z innego ubezpieczenia społecznego uległy zmianom na niekorzyść ubezpieczonych, jednak apelujący nie został „pozbawiony” możliwości pobierania zbiegających się świadczeń bezpośrednio wskutek niekorzystnych dla niego działań ustawodawcy, lecz dlatego, że nie złożył skutecznie wniosku o rentę rolniczą wypadkową pod rządą korzystniejszych dla niego w tym zakresie regulacji prawnych.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 35 ust. 2 pkt 1 poprzedniej ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 33 ust. 2 aktualnej ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne: „czy w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, przy rozpoznawaniu wniosku o przyznanie świadczenia rentowego, w razie braku odpowiednich przepisów intertemporalnych, należy stosować przepisy prawa materialnego obowiązujące w chwili spełnienia się wszystkich przesłanek koniecznych do przyznania świadczenia, czy też przepisy prawa materialnego obowiązujące w chwili złożenia wniosku (?)”. W uzasadnieniu wniosku podano, że w orzecznictwie organów rentowych i sądów utrwalona jest praktyka, że w razie braku odpowiednich przepisów intertemporalnych, stosuje się do rozpatrywania wniosków o przyznanie świadczenia rentowego przepisy prawa obowiązujące w chwili wydawania decyzji, czy wyroku, ewentualnie z dnia złożenia wniosku. Stanowisko takie oparte jest na zasadzie bezpośredniego działania prawa nowego. Jednak z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika zasada preferencji dla dalszego działania ustawy dawnej jako chroniącej interesy w toku. Takimi interesami w toku mogą być prawa nabyte w drodze skonkretyzowanych decyzji przyznających świadczenia, prawa nabyte *in abstracto*, oraz ekspektatywy maksymalnie ukształtowane. Podobnie wskazuje Trybunał w wyroku z 22 czerwca 1999 r., sygn. K 5/99. Istnieje więc zasadnicza kwestia, czy zawsze podczas stosowania przepisów o ubezpieczeniu społecznym, należy odwoływać się do przepisów prawa, obowiązujących w dniu złożenia wniosku czy też można posłużyć się regulacjami, które obowiązywały w czasie, gdy dany ubezpieczony wypełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu świadczenia. Przedstawione zagadnienie jest niewątpliwie istotne, bowiem dotyczy wszystkich tych spraw, gdy ustawodawca dokonując, bardzo często zresztą, zmian w przepisach regulujących przyznawanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, czy to ogólnych, czy też rolniczych, nie reguluje jednocześnie jednoznacznie ewentualnego stosowania uchylanych przepisów do stanów prawnych powstałych pod rządami tych przepisów, w sytuacji, w której ubezpieczony nie złożył stosownego wniosku o przyznanie mu świadczenia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (wyżej *in extenso*) nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zasadniczy mankament wynika z braku osadzenia zagadnienia w konkretnych przepisach. Dopiero wówczas można by podjąć ocenę czy przedstawione zagadnienie jest zagadnieniem prawnym i ma rangę istotnego zagadnienia. Bez wskazania przepisu prawnego nie można stwierdzić podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Wszak to konkretny przepis określa granicę sytuacji prawnej (problemu prawnego) i pozwala przede wszystkim zweryfikować czy chodzi o zagadnienie prawne występujące w sprawie, czyli w tej, w której wniesiono skargę kasacyjną. Chodzi bowiem o przesłankę przysądu, która ma uzasadniać przyjęcie określonej skargi do rozpoznania (istotne zagadnienie prawne występujące w sprawie – art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Przepisy prawa na których oparto rozstrzygnięcie są jasne i nie budzą wątpliwości w wykładni. W szczególności art. 109 ustawy stanowi, że sprawy o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy, wszczęte i niezakończone przed tym dniem decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, podlegają załatwieniu na zasadach i w trybie określonych dotychczasowymi przepisami. Decyduje więc data wszczęcia sprawy.

Skarżący we wniosku sformułował natomiast pytanie, które jest bardzo ogólne. Odpowiedź nie mogłaby pomijać obowiązującej regulacji prawnej, czyli właśnie między innymi wskazanego art. 109. Trudno więc oceniać na jakiej podstawie skarżący chce ustalić inną normę prawną, skoro we wniosku pomija regulację, która obowiązuje. Odwołanie się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 czerwca 1999 r., K 5/99, nie wypełnia braku przepisu prawnego (lub przepisów) jako koniecznej części podstawy przysądu. Zmiana prawa nawet na „niekorzyść” ubezpieczonych - jak zauważył Sąd Apelacyjny - nie jest wykluczona. Przykłady nie są w tym miejscu konieczne, podobnie jak orzeczenia Trybunału, niestwierdzące niekonstytucyjności danej zmiany. Punktem wyjścia może być art. 67 ust. 1 ustawy zasadniczej, gdyż zakres i formy zabezpieczenia społecznego to domena ustawy zwykłej a nie zasadniczej. Skarżący nie zarzuca niekonstytucyjności określonej regulacji; wówczas wskazanie określonego przepisu byłoby konieczne. Innymi

słowy wniosek nie przedstawia argumentacji jurydycznej, która składałaby się na istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. lub pozwalała podjąć rozważania w kwestii ewentualnej niezgodności przepisu z ustawą zasadniczą. Innymi słowy sprawa nie jest tak skomplikowana jako sformułowane „zagadnienie” bo skarżącemu ustalono prawo do renty rolniczej, jednak określona regulacja nie pozwala na wypłatę dwóch świadczeń w zbiegu.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na podstawie art. 130 § 5 k.p.c. w związku z art. 87¹ § 1 k.p.c. zwrócono pismo A. P. z 15 lipca 2015 r. (*„Pismo powoda do wniesionej kasacji”*), gdyż w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych.